Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych
dla
Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1897. Wydano i rozesłano dnia 20. Listopada 1897. Część XIV.

Nr. 65.

L. 2874.

Przepisy górniczo-policyjne

dla

kopalń wosku ziemnego w Galicyi.

C. k. Starostwo górnicze w Krakowie wydaje niniejszem na zasadzie §. 35. ustawy z 17. Grudnia 1884, Nr. 35. Dz. ust. i rozp. kraj. dla Galicyi ex 1886 (naftowa ustawa kraj.), następujące przepisy górniczo-policyjne dla kopalń wosku ziemnego w Galicyi:

I.

O robotnikach, kierownikach ruchu i dozorcach ruchu.

1. O robotnikach.

§. 1.

Każdy robotnik, zanim zostanie dopuszczonym do pracy przy kopalnictwie wosku ziemnego na powierzchni lub pod ziemią, musi być w odpowiedni sposób pouczonym przez dozorcę ruchu o istocie gazów, występujących w kopalniach wosku ziemnego, a w szczególności o właściwościach

powietrza wybuchowego i o niebezpieczeństwach z tego powstających, zwłaszcza zaś o skutkach eksplozyj powietrza wybuchowego i przeciwśrodkach ostrożności.

§. 2.

W kopalni wolno zatrudniać tylko osoby trzeźwe, które lekarz uzna za zdrowe i które przynajmniej 18-ty rok życia ukończyły.

Dopóki robotnik nie jest zupełnie obznajomionym z użyciem lampy bezpieczeństwa i z właściwościami wszystkich gazów kopalnianych, dotąd wolno mu pracować w kopalni tylko w towarzystwie doświadczonego górnika (hawiarza).

Przy samoistnych robotach w kopalni (roboty hawiarskie) wolno zatrudniać tylko takich mężczyzn, którzy ukończyli 20-ty rok życia, a przedtem przynajmniej przez 2 lata pracowali pod kierunkiem doświadczonego górnika w kopalni wosku ziemnego lub w innej jakiej kopalni, nawiedzanej powietrzem wybuchowem i o których kierownik ruchu się przekonał, że są zupełnie obznajomieni z użyciem lampy bezpieczeństwa, jak również z właściwościami wszystkich gazów, występujących w kopalniach wosku ziemnego.

Górnicy, którzy przychodzą do kopalni wosku ziemnego z kopalń, gdzie gazy nie występują, muszą odbyć sześciomiesięczny czas nauki, zanimby mogli być tutaj dopuszczeni do samoistnej roboty.

§. 3.

Czas pracy (szychta) u robotników pracujących pod ziemią nie może na dobę przechodzić 8 godzin, licząc od chwili zjazdu, do chwili wyjazdu z kopalni.

U wierzchowców (robotników na dniu) szychta może wynosić 12 godzin, jednakże rzeczywista praca podczas tejże nie może przekraczać 10 godzin.

§. 4.

Robotnicy zatrudnieni przy kopalnictwie wosku ziemnego, którzy nie mieszkają w obrębie 5 *km* od kopalni, t. j. którzy nie posiadają własnych chat lub najętych pomieszkań, mają być przez uprawnionego do wydobywania umieszczeni w odpowiednich ubikacyach.

Koncesyonowane gospody dla robotników, obecnie znajdujące się w dystryktach kopalń wosku ziemnego, nie mogą być uważane za ubikacye w rozumieniu powyższego ustępu.

Budowę domów dla robotników należy jak najrychlej rozpocząć, inaczej w razie konieczności władza górnicza uprawnionego do wydobywania zmusi

do potrzebnego pospiechu w budowie przez wyznaczenie odpowiednich terminów.

§. 5.

Każda kopalnia musi mieć kancelaryę ruchu, oraz lokal (cechownię), gdzieby robotnicy podczas przerw w pracy mogli wypocząć, posilić się i ogrzać.

2. O kierownikach i dozorcach ruchu.

§. 6.

Jako kierowników ruchu kopalni wosku ziemnego wolno przyjmować tylko takie osoby, które wykazały władzy górniczej posiadanie przynajmniej praktycznego uzdolnienia do mających się im poruczyć czynności, związanych z kierownictwem kopalni.

Kto chce być przyjętym jako dozorca ruchu musi, zanim mu będzie wolno objąć służbę, udowodnić władzy górniczej, że odbył przynajmniej jednoroczną praktykę przy kopalni wosku ziemnego, że jest zupełnie obeznanym z właściwościami gazów występujących w kopalniach wosku ziemnego, i ze stosowanymi w obec nich środkami ostrożności, w szczególności zaś z użyciem lampy bezpieczeństwa do badania powietrza w kopalni, jak niemniej, że zna dokładnie regulamin służbowy dotyczącej kopalni, a nadto obecne przepisy górniczo-policyjne, oraz wszystkie przez władzę górniczą dla dotyczącej kopalni ewentualnie wydane specyalne rozporządzenia, a wreszcie, że włada językiem krajowym w słowie i piśmie.

Osoby, które w myśl §. 23. naftowej ustawy krajowej zostały wskazane władzy górniczej jako kierownicy lub dozorcy ruchu kopalń wosku ziemnego, a których uzdolnienie do wykonywania im poruczonych czynności zostało przez tę władzę uznane, są bezwarunkowo odpowiedzialne w całej rozciągłości zakreślonej przez §. 25. powołanej ustawy. Od tej odpowiedzialności nie mogą oni być uwolnieni ani w soboty, ani w inne izraelickie święta.

§. 7.

Kierownikom i dozorcom ruchu, wskazanym władzy górniczej przez uprawnionego do wydobywania i przez nią uznanym za uzdolnionych, nie wolno poruczać większej ilości szybów ponad tą, jaką wedle miejscowych stosunków mogą bez przeszkody kierować, względnie dozorować.

Jest obowiązkiem kierownika ruchu peryodycznie objeżdżać jemu powierzoną kopalnię, a każdy taki objazd ma on zanotować w księdze objazdów.

Dozorca ruchu jest obowiązanym, dwa razy w przeciągu dwunastu godzin objechać każdy szyb, oraz wszystkie obłożone przodki i miejsca robocze, zbadać tam zawartość gazów, oraz spowodować usunięcie spostrzeżonych braków.

W przypadku choroby lub innej przeszkody ma dozorca ruchu o tem wczas donieść kierownikowi, a ten ma bezzwłocznie naznaczyć dlań zastępcę, który jednakże tak samo musi być już zgłoszonym u władzy górniczej jako dozorca i przez nią uznanym za uzdolnionego.

Kierownik ruchu ma to zastępstwo zarazem zanotować w księdze objazdów (§. 37. naftowej ustawy krajowej).

Jeżeliby przy tej kopalni nie było do dyspozycyi żadnego dozorcy nadającego się do zastępstwa, natenczas ma być wstrzymany ruch dotyczącej części kopalni tak długo, dopóki dozorca ruchu nie powróci do służby, lub dopóki nie zostanie przyjęty jaki zastępca lub nowy dozorca, uznany za uzdolnionego przez władzę górniczą.

§. 8.

Unormowana §. 25. naftowej ustawy krajowej odpowiedzialność przechodzi podczas trwania zastępstwa dozorcy ruchu (§. 7.) w zupełności na jego zastępcę, wyjąwszy, jeżeliby właściwy dozorca zaniedbał zarządzenia takich środków ostrożności, które przedsięwzięte przez zastępcę, okazały się już spóźnionymi.

§. 9.

Pod utratą upoważnienia do dozoru nie wolno dozorcom ruchu, ich rodzinom i domownikom zajmować się sprzedażą wiktuałów i upajających trunków lub utrzymywaniem gospód i noclegów dla robotników. Również pod utratą upoważnienia do dozoru zakazuje się dozorcy brać dla siebie jakiekolwiek datki (kasyerowe) od robotników za dostarczenie im zajęcia przy kopalni, lub wyzyskiwać tychże robotników w jakikolwiek bądź inny sposób.

Dozorca ruchu nie może wypłacać robotnikom zarobku.

II.

O powierzchni.

§. 10.

Granice terenu kopalnianego mają być na powierzchni trwale oznaczone. Ściślejszy teren kopalniany, to znaczy część jego, na której znajdują się

wszelkie dzienne budowle, niezbędnie potrzebne dla ruchu kopalnianego, ma być czysto utrzymaną, oraz, jeżeli cały teren kopalniany nie jest oparkaniony, zewsząd otoczoną parkanem.

Innych budynków służących do ruchu kopalnianego, a w szczególności domów, nie wolno stawiać pośród ściślejszego terenu kopalni.

Zapadliny i spadliska powstałe na powierzchni wskutek podziemnej odbudowy, muszą być zasypane, a w razie potrzeby mają być zabezpieczone okoleniem przynajmniej 1 *m* wysokiem.

§. 11.

Hałdy i płóczki wosku ziemnego mają być tak urządzone, iżby nie zagrażały ani bezpieczeństwu kopalń, ani też bezpieczeństwu osób, mienia lub publicznej komunikacyi, oraz aby nie były szkodliwymi dla ogółu.

Płonną ziemię wywiezioną z kopalni, o ile ona nie służy do nakazanego podniesienia terenu kopalni, wolno sypać tylko na hałdę na ten cel urządzoną.

Hałdy należy urządzać w ten sposób, aby nie tamowały ścieku wody po powierzchni.

§. 12.

Wstęp na kopalnię, do zabudowań nad szybami, do kotlarni i izby maszynowej, przystęp do płóczek wosku ziemnego, na hałdy i t. p. jest dozwolony dotyczącym robotnikom, dozorcom i urzędnikom ruchu, a nadto delegatom władzy górniczej.

Obce osoby mogą wchodzić na oparkaniony teren kopalni (§. 10.) tylko za porzedniem zgłoszeniem się, względnie za zezwoleniem kierownika ruchu lub tegoż zastępcy, a i wówczas tylko w towarzystwie przez kierownika im dodanego urzędnika lub dozorcy.

Zakaz wstępu do zamkniętego terenu kopalni ma być przy wejściach uwidocznionym na tablicach.

U głównego wejścia do każdej kopalni ma być oprócz tego umieszczoną tablica, podająca nazwę tej kopalni.

Nad każdym szybem ma być przybita tabliczka z jego liczbą lub nazwą.

Bez wiedzy władzy górniczej nie wolno zmieniać lub usuwać liczby, względnie nazwy szybu.

§. 13.

Przystępy do otworów szybowych i do innych niebezpiecznych miejsc na powierzchni mają być tak zabezpieczone, aby nie mogło nastąpić nawet przypadkowe uszkodzenie ludzi, zwierząt lub mienia, przez wpadnięcie i t. p.

Otwieranie lub usuwanie tych zabezpieczeń przez osoby niepowołane, jest pod rygorem powszechnej ustawy karnej niedozwolone.

Ci, którzy w czasie ruchu kopalnianego muszą te zabezpieczenia otworzyć lub usunąć, mają czuwać, aby podczas wykonywania roboty nie wydarzyła się jaka przygoda i aby zaraz po jej dokończeniu te zabezpieczenia przyprowadzono do pierwotnego stanu.

Narzędzia, drzewo, kamienie i wszelkie inne przedmioty mają być składane w takiej odległości od otworów szybowych, aby nie mogły wpaść do szybu.

§. 14.

Koła rozpędowe, wszelkie transmisye i w ogóle wszystkie w ruchu będące części maszyn mają być tak zabezpieczone, aby było niemożebne przypadkowe uszkodzenie przez nie osób lub zwierząt. Robotnicy zatrudnieni przy maszynach mają nosić obcisłą odzież.

Oświetlenie izb maszynowych i warsztatów ma być wystarczające i bezpieczne.

§. 15.

Szyby czasowo nie będące w ruchu mają być utrzymane w zupełnie dobrym stanie i zabezpieczone w sposób przepisany §. 13-tym.

Szyby, przy których by nie uczyniono zadość temu przepisowi, będą uważane za opuszczone (§. 24.).

Szyby opuszczone, dalej szyby do dalszego ruchu kopalnianego niepotrzebne, albo dla tego ruchu wprost szkodliwe, muszą być wodotrwale iłem zapłókane i z powierzchnią zrównane, a nasyp ma być ciągle w równej z nią wysokości utrzymywany.

§. 16.

Szyby tak pojedyncze jak i bliźniaki t. j. takie szyby, które się znajdują w jednym i tym samym kompleksie budynków, wolno zakładać tylko w odległości co najmniej 60 *m* od siebie, a przynajmniej 30 *m* od granicy zgłoszonego własnego terenu kopalnianego.

Szyby wodne, które zakłada się wyłącznie tylko dla osuszania wodonośnych warstw (§. 23. ustęp 2.), muszą być przynajmniej 10 *m* oddalone od innych szybów (względnie od zakładów szybowych), jak też od granicy własnego zgłoszonego terenu kopalnianego i nie mogą komunikować z żadnym innym szybem. Nadto nie mogą szyby wodne niżej sięgać, jak co najwięcej 10 *m* pod warstwy wodonośne; nie wolno też pędzić chodników z tych wodnych szybów.

Wszelkie szyby muszą być co najmniej 30 *m* oddalone od kotłowni, lampiarń, magazynów kopalnianych, topiarń wosku ziemnego, kuźni, oraz domów mieszkalnych, cechowni, kancelaryj, sklepów i składów towarów.

Szyby będące już w ruchu winne być w przeciągu dwóch lat od prawomocności niniejszych przepisów, zastosowane do tych postanowień, w przeciwnym razie zarządzi władza górnicza zastanowienie ich ruchu (§. 15. ustęp 3.; §. 24.).

§. 17.

Palenie tytoniu, niecenie ognia, gromadzenie palnych materyałów, zakładanie ognisk na otwartych miejscach lub w jatach szybowych dla zagrzania się lub do gotowania potraw, jest jak najsurowiej zabronione na całym terenie kopalni.

Zakaz ten ma być ze wskazaniem na §. 452. ustawy karnej ogłoszonym na tablicach, wywieszonych w stosownych miejscach.

Jaty szybowe wolno oświetlać tylko lampami bezpieczeństwa lub lampami elektrycznymi odpowiednio skonstruowanymi i zabezpieczonymi (§. 52.).

Do oświetlania placów, dróg i ścieżek na terenie kopalnianym można używać zwykłych latarń, jednakże tylko w odległości co najmniej 30 *m* od najbliższego szybu.

§. 18.

Pokrycie dachów jat szybowych musi być ogniotrwałe. Jaty szybowe muszą być otwarte podczas roboty, zaś mają być natychmiast po ustaniu pracy w szybach, zamknięte na klucz.

Robotnikom nie wolno nocować w szybowych jatach, lampiarniach i płóczkarniach.

§. 19.

Bezwarunkowo jest zabronionem przynoszenie, szynkowanie lub przechowywanie wyskokowych trunków w obrębie oparkanionego terenu kopalnianego, jakoteż w kopalnianych magazynach, cechowniach, izbach maszynowych, płóczkarniach, lampiarniach i ogrzewalniach.

III.

O ściąganiu wód.

§. 20.

Wodę dźwigniętą z kopalni należy w ten sposób odprowadzać z kopalnianego terenu, aby nie spływała napowrót do podziemia.

Dla wody pochodzącej z opadów atmosferycznych ma być również urządzony odpowiedni odpływ. Zatrzymywanie wody w kałużach, jakoteż zanieczyszczanie potoków i rzek odpadkami kopalnianymi i ropą jest niedozwolone i winno też być jak najściślej unikane.

§. 21.

Każda kopalnia musi być ciągle i należycie odwodnianą.

Szyby z większym przypływem wody mają być tak odwodniane, aby ani same nie były wystawione na niebezpieczeństwo, ani nie wyrządzały szkody sąsiedniej kopalni lub przeszkadzały jej ruchowi.

Wrazie nie zastosowania się do tego przepisu, władza górnicza zarządzi, ewentualnie na prośbę posiadacza sąsiedniej kopalni, odwodnianie lub wodotrwałe zasypanie (zapłókanie) niebezpiecznego szybu, a gdyby w przeciągu 8. dni temu zarządzeniu nie stało się zadość, natenczas zarządzi bezzwłoczne tegoż wykonanie na koszt właściciela kopalni, obowiązanego do odwodniania, względnie do zasypania.

§. 22.

Wrazie grożącego niebezpieczeństwa jest każdy uprawniony do wydobywania obowiązanym zezwolić na odwodnianie swojej kopalni posiadaczowi sąsiedniej kopalni, jeżeli ten sąsiad oświadczy, że chce to uczynić własnym kosztem.

§. 23.

Warstwy wodonośne mają być we wszystkich szybach wodotrwale zamknięte iłem, lub muszą otrzymać wodotrwałą oprawę.

Wyjątek czyni się dla tych szybów wodnych, które założono li tylko dla osuszania wodonośnych warstw (§. 16. ustęp 2.).

§. 24.

Wrazie opuszczenia kopalni musi się na niej należycie i bez przerwy dalej odbywać ściąganie wód aż do czasu zupełnego wodotrwałego podsadzenia wszystkich do niej należących szybów (§. 15. ustęp 3).

Jeżeli uprawniony do wydobywania w przeciągu 30. dni od zastanowienia ruchu w szybach, takowych nie odwodni, natenczas władza górnicza zarządzi natychmiastowe wodotrwałe zasypanie tych szybów na jego koszt.

IV.

O p r z e w i e t r z a n i u.

§. 25.

Wentylacya każdej kopalni ma być urządzoną odpowiednio do ilości szkodliwych gazów, rozmiarów przestrzeni, w której ma działać i wreszcie liczby ludzi zajętych w podziemiu.

Podziemia mają być jak najstaranniej oczyszczone z oleju skalnego, a uzyskany wosk ziemny ma być jak najrychlej wydobytym na wierzch.

Również nie wolno zacieśniać przekroju chodników nagromadzanym tam urobkiem.

§. 26.

Doprowadzenie potrzebnej ilości świeżego powietrza do wszystkich otwartych miejsc roboczych uskutecznia się za pomocą ustawionych ssących lub dmących wentylatorów, względnie kompresorów.

Wentylatory dmące, względnie kompresory, muszą być tak ustawione, iżby przez nich wciągane powietrze było wolne od domieszki szkodliwych gazów.

Maszyny do wentylacyi i ich motory muszą być tak skonstruowane, aby dozwalały na podniesienie ich skuteczności o 25% po nad normalny efekt; w tym celu należy ewentualnie mieć w zapasie rezerwowe motory przy maszynach wentylacyjnych.

Wentylacya każdej kopalni musi być ciągła i maszynowa; szyby, będące obecnie w ruchu przy pomocy ręcznych wentylatorów, mają w przeciągu roku od prawomocności niniejszego rozporządzenia przejść do wentylacyi maszynowej, w przeciwnym razie władza górnicza zarządzi zastanowienie ruchu w takich szybach.

§. 27.

Odpowiednio mocne metalowe rury (lutnie), potrzebne przy wentylacyi dmącej do przeprowadzania głównego prądu powietrza, muszą być hermetycznie spojone i przez odpowiednie urządzenia skutecznie chronione przed uszkodzeniem; gdyby mimo to uległy uszkodzeniu, to muszą być natychmiast naprawione lub wymienione.

W ogóle lutnie wentylacyjne muszą być sporządzone z blachy zbytnio nie ulegającej wpływom wilgoci i surowicy, oraz muszą być szczelne w spojeniach.

Użycie drewnianych lutni jest zabronione.

Wrazie zastanowienia ruchu kopalni (§. 20. naftowej ustawy krajowej) nie wolno bez poprzedniego zezwolenia władzy górniczej usuwać ze szybów przyrządów do wentylacyi.

§. 28.

Każda kopalnia musi posiadać przynajmniej dwa dniowe włomy, które muszą być przebite ze sobą w tych poziomach, w których prowadzi się odbudowę. Ruch kopalniany przy pomocy jednego tylko włomu dniowego jest niedozwolony.

Szyby będące już w ruchu należy w przeciągu jednego roku od prawomocności niniejszych przepisów zastosować do tych postanowień, gdyż w przeciwnym razie władza górnicza zarządzi zastanowienie ruchu tych szybów.

§. 29.

Miejsca pracy, do których główny prąd nie jest w stanie doprowadzić dostatecznej ilości świeżego powietrza, mogą być dalej prowadzone tylko przy zastosowaniu wystarczającej osobnej wentylacyi.

Dmące wentylatory ręczne, używane w kopalni, mają być umieszczone w wpadającym prądzie powietrza.

§. 30.

Chodniki, które prowadzą do czasowo zaniechanych przodków, leżących po za obrębem prądu powietrza, lub do opuszczonych wyrobisk (starzyzna), mają być zamknięte drewnianymi tamami, względnie drzwiami, lub muszą być te przestrzenie tak długo przewietrzane, dopóki nie nastąpi należyte i zupełne podsadzenie tychże.

§. 31.

Kierownik ruchu ma raz na dobę zbadać maszyny wentylacyjne, oraz stan ciepłoty i barometru na powierzchni, nadto ma on przynajmniej raz na tydzień przeprowadzić pomiary ilości i prędkości prądu powietrza wpadającego do kopalni, jak niemniej ciepłoty, ilości i prędkości prądu powietrza uchodzącego z podziemia, a otrzymane daty wciągnąć bezzwłocznie do osobnej księgi, przechowywanej w kancelaryi ruchu.

Odpisy z tej księgi mają być na żądanie przedkładane władzy górniczej; sama księga zaś musi być przez pięć lat przechowaną.

Gdyby krążąca w kopalni ilość powietrza nie odpowiadała wymogom §. 34. niniejszego rozporządzenia, to kierownik ruchu ma zarządzić bezzwłoczny wyjazd ludzi oraz zastanowić odbudowę.

Wrazie nagłej zniżki barometrycznej należy podnieść działanie wentylatora do najwyższej granicy (§. 26.).

§. 32.

Dozorca ruchu ma po każdej przerwie ruchu kopalnianego przedewszystkiem zbadać obecność szkodliwych gazów w całej głębokości szybu zjazdowego za pomocą spuszczonej palącej się lampy bezpieczeństwa, poczem przed zjazdem ludzi, poruczonych jego dozorowi, osobiście ma się przekonać, czyli rury wentylacyjne w szybie i w chodnikach są szczelnie połączone, oraz czy przyrządy do wentylacyi należycie działają.

Również ma on obejść przodki mające być obłożone, w takowych zbadać lampą bezpieczeństwa zawartość gazów a na obłożenie przodków tylko wtedy dozwolić, jeżeli spostrzeżona zawartość gazów wynosi mniej jak $2^1/_2\,{}^0/_0$.

§. 33.

Na każdej poszczególnej kopalni musi znajdować się przynajmniej jeden aparat do oddychania, utrzymany w stanie przydatnym do użycia, a dozwalający na przebywanie w kopalni napełnionej szkodliwymi nie przydatnymi do oddychania gazami.

Kierownik każdej kopalni ma się o to postarać, aby miał każdego czasu do dyspozycyi odpowiednią ilość robotników, wyćwiczonych w użyciu tego aparatu.

§. 34.

Wiatrowanie każdego pola wentylacyjnego ma być tak urządzonem, aby przy największem obłożeniu tego pola przypadało w kopalni przynajmniej 2 m^3 powietrza na człowieka w każdej minucie.

Przytem jednakże domieszka szkodliwych gazów w prądzie uchodzącym z kopalni nie może wynosić więcej jak $2\,{}^0/_0$; z których to dwóch procentów może przypadać na węglowodór najwyżej $1{\cdot}5\,{}^0/_0$, na kwas węglowy najwyżej $0{\cdot}4\,{}^0/_0$, a na tlenek węgla najwyżej $0{\cdot}1\,{}^0/_0$. Gdyby takie rozrzadzenie uchodzącego prądu powietrza kopalnianego nie dało się osiągnąć przez owe 2 m^3 powietrza, przepisane dla człowieka na minutę, to należy postarać się o odpowiednie powiększenie przypływu powietrza do kopalni.

Należy postarać się o należytą izolacyę prądów powietrza w poszczególnych polach wentylacyjnych, a największe obłożenie jednego pola wenty-

lacyjnego nie może przechodzić 50 ludzi przy wentylacyi ssącej, a 30 ludzi przy wentylacyi dmącej.

§. 35.

Na każdej kopalni muszą być regularnie, w odstępach co najwyżej dwutygodniowych, przeprowadzane dokładne analizy każdego prądu powietrza uchodzącego z kopalni, dla zbadania tegoż zawartości węglowodoru, kwasu węglowego, tlenku węgla, siarkowodoru i chloru. Branie prób ma się odbywać przy ssącej wentylacyi w miejscu, gdzie chodnik wentylacyjny łączy się z szybem wentylacyjnym, zaś przy wentylacyi dmącej w podszybiu szybu, wyciągającego powietrze z kopalni.

Rezultaty analiz mają być wpisywane do żurnala i zaopatrzone podpisem tego, kto analizę przeprowadził.

a) *przy ssącej wentylacyi.*

§. 36.

Użyteczny wolny przekrój każdego szybu, służącego do przewiewu, ma w ten sposób odpowiadać największemu obłożeniu kopalni, aby nim mogły przeciągać przynajmniej 4 m^3 powietrza na minutę dla każdego poszczególnego człowieka.

Przekroje szybów, szybików podziemnych i w ogóle wszystkich chodników w kopalni mają być tak dobrane, ażeby prędkość prądu powietrza wpadającego nie przechodziła 4 *m*, zaś uchodzącego 6 *m* na sekundę.

Do obliczeń dat dla prowadzenia wentylacyi można brać w rachubę przy szybach murowanych tylko 0·9, a przy szybach drzewem cembrowanych tylko 0·8 prędkości przeciągającego powietrza, mierzonej w środku szybowego przekroju. Przy tem obliczeniu należy uwzględniać powiększenie się objętości uchodzącej masy powietrza w ten sposób, że od takowej należy odjąć 15%.

§. 37.

Wszczególności ma się baczyć na izolacyę wciągającego szybu od wyciągającego szybu przez urządzenie szczelnej tamy powietrznej w najkrótszym chodniku, łączącym te obydwa szyby, a to, aby wpadające powietrze nie mogło najkrótszą drogą dostać się do szybu wyciągającego, ale aby musiało przechodzić w kopalni drogę, naznaczoną mu planem wentylacyjnym.

Przy pędzeniu chodników muszą być zakładane w odstępach najwyżej co 20 *m* przebitki, w celu utrzymania w kopalni żywej cyrkulacyi wiatru, z których ostatnia ma być ciągle utrzymana w dobrym stanie, podczas gdy poprzednie mają być w ich dolnym końcu szczelnie zamknięte.

Robotę po za ostatnią przebitką, jeżeli się tam skonstatuje obecność $2^1/_2$ procent gazów, ma się prowadzić przy ciągłem stosowaniu osobnej wentylacyi (§. 38.).

b) *przy dmącej wentylacyi.*

§. 38.

Rury wentylacyjne muszą dochodzić przynajmniej na 1·5 *m* do czoła każdego otwartego miejsca pracy.

§. 39.

Prędkość prądu powietrza uchodzącego z kopalni (o ile w nim ludzie muszą przebywać), nie może przechodzić 5 *m* na sekundę.

§. 40.

Każda kopalnia, posługująca się dmącą wentylacyą, musi na wypadek uszkodzenia rur wentylacyjnych przez eksplozye lub erupcye gazów, mieć w zapasie tyle rur wentylacyjnych, aby wystarczyły dla najgłębszego szybu, oraz w takiej ilości, aby je doprowadzić można do najodleglejszego przodka, jaki w danej chwili dotycząca kopalnia posiada.

V.

O oświetlaniu.

§. 41.

W kopalni można używać tylko lamp bezpieczeństwa, będących w zupełnie dobrym stanie. Takowe muszą być zaopatrzone w zamknięcie, które władza górnicza uzna za bezpieczne, a robotnikom wolno wydawać tylko zamknięte lampy bezpieczeństwa.

Uprawniony do wydobywania ma lampy bezpieczeństwa i ich części składowe sprowadzać z renomowanych fabryk, o ile przy samej kopalni nie znajduje się dla wyrobu tychże warsztat, odpowiadający wszelkim wymogom i przez władzę górniczą jako taki uznany.

Robotnikom jest zakazanem, używanie ich własnych lamp bezpieczeństwa.

Lampy Mueselera, używanej obecnie przy kopalnictwie wosku ziemnego, wolno jest używać jako lampy bezpieczeństwa do czasu dalszego postanowienia; takowa jednak może tylko nieznacznie różnić się w swoich wymiarach od poniżej podanych normalnych dymenzyj:

Cylinder (szkiełko) ma być 70 *mm* wysoki; o wewnętrznej średnicy 45 *mm*; o grubości szkła 5 *mm* wynoszącej; średnica komina ma wynosić u spodu 35 *mm*, u góry 12 *mm*; wysokość tegoż ponad dyafragmą 90 *mm*, pod tą 15 *mm*; wolna powierzchnia dyafragmy ma wynosić 13 cm^2; wykość siatki (kosz) 110 *mm*; tejże średnica u dołu 45 *mm*, a u góry 40 *mm*; grubość drutu co najmniej 0·35 *mm*; ilość oczek przynajmniej 140 na 1 cm^2.

Ta lampa musi nadto odpowiadać następującym wymogom:

a) cylinder musi być zrobionym z dobrze wyżarzonego szkła, brzegi jego muszą być prostopadle do osi dokładnie wyszlifowane;

b) siatka musi posiadać przepisaną ilość oczek i grubość drutu; średnica kosza u dołu musi zgadzać się ze średnicą szkła;

c) pierścienie, w które są oprawione kosze, muszą być u dołu połączone z sitkiem i płasko zaciśnięte; wystająca część pierścieni ma możliwie jak najmniej zakrywać sitka;

d) wolna powierzchnia poziomej siatki drucianej (diafragma) nie może być umniejszoną ani przez szkło, ani przez kosz;

e) zawarcie pomiędzy koszem a cylindrem, jakoteż pomiędzy szkłem a rezerwoarem ma być szczelne, a śrubowe połączenie tego ostatniego ma być bezpieczne;

f) regulacya knota ma odbywać się za pomocą śrubki; będące już w użyciu lampy należy w przeciągu jednego półrocza zaopatrzyć w taki przyrząd lub zastąpić je nowymi.

Użycie lamp o innych wymiarach lub innego systemu jest możebne tylko za poprzedniem zezwoleniem władzy górniczej.

§. 42.

Każda lampa bezpieczeństwa musi być wyraźnie numerowaną i to tak, aby sygnatura nie mogła być bez spostrzeżenia zmienioną.

Na każdej lampie ma być też wytłoczoną firma fabryki (warsztatu) skąd pochodzi.

Kierownik ruchu jest obowiązany przynajmniej raz na dwa tygodnie wszystkie lampy bezpieczeństwa zrewidować i poddać próbie dla zbadania ich przydatności. Wadliwe lampy ma on wyłączyć.

Dokonaną rewizyę lamp ma kierownik ruchu notować w księdze lamp, prowadzonej w lampiarni, przez wpisanie tam potrzebnych dat, a równocze-

śnie ma on tam podać numera tych lamp, które uznał za przydatne do użycia przy ruchu kopalnianym w następnych dwóch tygodniach.

Lamp wybrakowanych przez władzę górniczą lub przez kierownika ruchu nie wolno używać; przeciwnie takie lampy muszą być naprawione w renomowanej fabryce, a względnie w warsztacie kopalnianym (§. 41.) i poddane ponownej próbie dla zbadania ich bezpieczeństwa.

§. 43.

Przechowywanie, otwieranie, czyszczenie, zapalanie i zamykanie lamp bezpieczeństwa ma się odbywać w osobnej lampiarni, oddzielonej od zabudowania szybowego.

Do nadzoru przy wydawaniu i odbiorze lamp bezpieczeństwa, jak też do kontroli zwróconych lamp ma być ustanowiony osobny organ, wskazany władzy górniczej, który jest odpowiedzialnym za dobry stan przezeń wydanych lamp, a w szczególności za to, aby żadna lampa nie była wydaną z pękniętem szkiełkiem, z uszkodzoną, pogiętą lub niedostatecznie wyczyszczoną siatką, ani też z wadliwem zamknięciem.

Szczelność zapalonej i dobrze zamkniętej lampy należy przed wydaniem zbadać dmuchaniem na nią za pomocą mieszka lub zgęszczonego powietrza i to na wszystkie jej połączenia, a dopiero gdy szczelność ta zostanie w ten sposób skonstatowaną, wolno wydać lampę robotnikowi.

Robotnik ma zbadać stan oddanej mu lampy, głównie jej zamknięcie, a wadliwą lampę ma on natychmiast oddać, lub o tem donieść dozorcy ruchu.

Przed zjazdem każdego robotnika ma dozorca ruchu zbadać, czyli stan i zamknięcie tegoż lampy są dobre, a rezultat ma wpisać do książki dla lamp; dozorca ruchu odpowiada za to, iżby każdy robotnik zjeżdżał do kopalni tylko z całkiem dobrą lampą.

Przy jeździe i przy robocie należy lampę trzymać prosto, takową nie wywijać i nie stawiać jej u wylotu żadnej lutni, jakoteż chronić ją przed ostrym prądem powietrza i przed uszkodzeniem.

Po wyjeździe z kopalni ma robotnik oddać lampę lampiarzowi, który ma skonstatować w obec robotnika ewentualne takowej uszkodzenia.

Lampiarz lub dozorca ruchu ma wpisywać do osobnej książki dla lamp, wydanie i odbiór każdej lampy, w której to książce musi być uwidocznionem dla każdego robotnika, którą lampę (numer) temu wydano, jakoteż czy i w jakim stanie on ją zwrócił. Szczególnie należy też tam zanotować każde spostrzeżone uszkodzenie lub usiłowanie otwierania lampy i o tem powiadomić kierownika ruchu.

§. 44.

Księgi dla lamp (§§. 42. i 43.) muszą być należycie oprawione i paginowane. Zapiski w takowych mają być prowadzone atramentem, czysto i czytelnie, bez jakichkolwiek hebrajskich dopisków. Zapisków tych nie wolno wycierać lub wyskrobywać, zaś poprawki mają być w ten sposób czynione, aby pierwotny wpis pozostał czytelnym.

Całkowicie zapisane księgi lamp muszą być przynajmniej przez jeden rok przechowane i władzy górniczej na jej żądanie wydane.

§. 45.

Robotnik kopalniany powinien o ile możności używać jednej i tej samej lampy bezpieczeństwa; po ukończeniu szychty ma on ją oddać swemu dozorcy ruchu, względnie lampiarzowi (§. 43.).

Nie wolno używać tej samej lampy w dwóch bezpośrednio po sobie następujących szychtach.

Zabieranie lamp bezpieczeństwa do domu jest niedozwolone.

§. 46.

Podczas ruchu muszą znajdować się w pogotowiu przy każdym szybie zjazdowym przynajmniej dwie zapalone lampy bezpieczeństwa dla rezerwy.

§. 47.

W kopalni musi mieć każdy robotnik dla siebie jedną lampę bezpieczeństwa. Otwieranie lampy bezpieczeństwa jest jak najostrzej zakazane tak w kopalni, jak też wszędzie, gdzie użycie tych lamp jest przepisane.

§. 48.

Badanie ewentualnej obecności powietrza wybuchowego w przodku należy wprzód przeprowadzić za pomocą pełnego płomienia, a jeżeli przy tem nie zauważy się żadnego wydłużenia płomienia, natenczas uczynić to należy za pomocą zredukowanego (zmniejszonego) płomienia. Przy tem z początku należy trzymać lampę bezpieczeństwa możliwie jak najniżej i tylko zwolna podnosić ją do stropu. Gdy wnętrze kosza pocznie napełniać się płomieniem, to należy lampę ostrożnie i spokojnie cofnąć.

Gdy przy badaniu za pomocą lampy bezpieczeństwa okaże się w powietrzu obłożonego przodka $2^1/_2$% gazów (widoczne wskutek 8 *mm* wysokiego, niebieskiego stożka płomiennego), lub gdy lampa zgaśnie, to takie przodki muszą być zamknięte przez robotników za pomocą łat na krzyż zbitych i natychmiast opuszczone, o czem należy powiadomić dozorcę ruchu. Ten ma bezzwłocznie o tem donieść kierownikowi ruchu, ewentualnie przez pewnego posłańca.

Kierownik ruchu ma następnie zarządzić bezzwłocznie co należy; zaś dozorca ruchu ma pozostać przy szybie aż do przybycia kierownika ruchu i prowizorycznie ma on w międzyczasie wydać te konieczne zarządzenia, które nie cierpią zwłoki, a jakie będą do odwrócenia niebezpieczeństwa potrzebne.

Gdy jaka lampa bezpieczeństwa zostanie obwalaną lub uszkodzoną, lub gdy się rozżarzy w obec zachodzącego niebezpieczeństwa eksplozyi, to należy ją zgasić przez ściągnięcie knota, lub przez osłonięcie sitka w celu uniemożliwienia przypływu powietrza, nigdy zaś przez dmuchanie.

O każdem uszkodzeniu, złem adjustowaniu i o jakichkolwiek wadach przy zamknięciu lampy bezpieczeństwa, spostrzeżonych podczas szychty, ma dotyczący robotnik natychmiast donieść dozorcy ruchu.

§. 49.

Ostro zakazuje się robotnikom zabierać do kopalni przybory do niecenia ognia i do palenia tytoniu lub przyrządy służące do otwierania lampy bezpieczeństwa.

§. 50.

Każdy dozorca ruchu ma częściej rewidować robotników będących pod jego dozorem, aby się przekonać, czy powyższy zakaz bywa należycie przestrzegany.

Również ma dozorca ruchu wyrywkowo próbować i przekonać się, że będące w użyciu lampy bezpieczeństwa znajdują się w dobrym stanie.

§. 51.

Kierownik ruchu od czasu do czasu ma się osobiście przekonać, czyli przepisy §§. 41 do 50 są należycie wykonywane na jego kopalni. Spostrzeżone usterki ma on karać na podstawie regulaminu pracy; w razie gdyby owo wykroczenie spowodowało niebezpieczeństwo dla osób, należy donieść nadto o tem do sądu karnego.

§. 52.

Użycie elektrycznego światła w oparkanionym terenie kopalnianym (§. 10.), w jatach szybowych (§. 17.), jak też w samej kopalni, czyni się zawisłem od osobnego zezwolenia władzy górniczej.

VI.

O robocie strzelanej.

§. 53.

Strzelanie w kopalniach wosku ziemnego jest zakazane.

VII.

O jeździe.

§. 54.

Jazda w szybach ma odbywać się tylko po drabinach lub w klatkach.

Przy ssącej wentylacyi kopalni prawidłowa jazda ma odbywać się w wpadającym prądzie powietrza, jednakże na wszelki wypadek drabiny muszą być umieszczone też w szybie wyciągającym powietrze.

Dotąd będącą w zwykłem użyciu jazdę w kuble i w gurcie bezpieczeństwa dopuszcza się, jako rzecz konieczności, tylko na czas przejściowy, naznaczony ustępem końcowym §. 16. niniejszych przepisów.

§. 55.

Po każdej przerwie ruchu może nastąpić zjazd robotników do kopalni dopiero wówczas, gdy dozorca ruchu przekona się przedtem o należytym stanie szybu, jakoteż wszystkich urządzeń do jazdy.

Dozorca ruchu musi zawsze czuwać nad zjazdem i wyjazdem robotników.

§. 56.

W szybach, w których ustawione są drabiny, muszą być też urządzone bona spoczynkowe, które nie mogą być więcej jak 6 *m* od siebie oddalone.

Bona te mają być utrzymane w dobrym stanie, a ich bezpieczeństwo ma być częściej badane.

Drabiny muszą być wbudowane pochyło i to nie więcej, jak pod 80° kąta nachylenia w ten sposób, aby szczeble wszędzie dozwalały jadącemu na bezpieczne stąpanie a listwy drabin mają o ile możności stać na rozporze. Drabiny muszą zakrywać otwory w bonach spoczynkowych, o ile szczególne stosunki nie zmuszają do odstąpienia od tej reguły.

Po nad przystępem do szybu i po nad każdem bonem spoczynkowem muszą albo drabiny wystawać przynajmniej na jeden metr, albo mają być tam przybite silne klamry do chwytania.

Prostopadle można ustawiać drabiny tylko wyjątkowo w szybach lub podziemnych szybikach, mniej jak 20 *m* głębokich, jednak wówczas one tak muszą być przybite, aby ich szczeble odstawały przynajmniej na 15 *cm* od szybowych boków.

Jeżeli szyb drabinowy tworzy tylko przedział w szybie służącym też do innych celów, to takowy ma być w ten sposób oddzielony od wszystkich sąsiednich przedziałów, aby niezakryte szpary wynosiły co najwyżej 10 *cm*.

Nie wolno objeżdżać szybu w drewnianych trzewikach; zabieranie ze sobą narzędzi jest zakazane.

§. 57.

Do jazdy w kuble i gurcie bezpieczeństwa (§. 54. ustęp 2,) mogą służyć tylko liny będące w zupełnie dobrym stanie.

Każda lina przy równoczesnem uwzględnieniu jej własnego ciężaru i największego jej obciążenia, jak też natężenia na zgięcie, odpowiadającego średnicy wału kołowrota, musi być wypróbowaną na 7-krotne bezpieczeństwo, na co ma się znajdować certyfikat.

Przyrząd do przytrzymywania, jakoteż i zabezpieczenie wała ma odpowiadać postanowieniom §. 65. niniejszych przepisów.

§. 58.

Połączenie lin z kubłem przeznaczonym do jazdy, względnie z gurtem bezpieczeństwa musi być takie, aby przypadkowe ich rozwiązanie było niemożebne.

Przed rozpoczęciem jazdy robotników muszą być na każdej szychcie obie liny dokładnie zbadane przez dozorcę ruchu; liny uszkodzone muszą być natychmiast zastąpione nowymi.

Dla każdej kopalni, względnie na kopalniach, które więcej jak dwadzieścia szybów obejmują, dla każdej grupy o dwudziestu szybach, musi być trzymanym w pogotowiu osobny, zupełny rezerwowy przyrząd do zjazdu.

§. 59.

Gurt bezpieczeństwa musi być zrobiony z mocnej skóry i w ten sposób ma być skonstruowany, aby jadący był utrzymanym w pionowym kierunku i aby nie mógł z tego gurtu wypaść.

§. 60.

Do obsługi przyrządu zjazdowego, przy jeździe ludzi w kuble i w gurcie bezpieczeństwa, wolno używać tylko silnych i wyćwiczonych mężczyzn. z których przynajmniej czterech musi pracować przy kołowrocie kubłowym, a dwóch przy wale gurtowym.

§. 61.

Podczas ruchu w kopalni gurt bezpieczeństwa, wiszący na swojej linie, musi być przypięty w podszybiu.

Gdy się pracuje w różnych głębokościach, natenczas ten gurt ma być zaczepionym w tem podszybiu, gdzie takowy — jak przewidzieć się daje — jest najpotrzebniejszym.

§. 62.

Jazda w kuble i w gurcie bezpieczeństwa w szybach po nad 120 *m* głębokich jest dopuszczalną tylko za zezwoleniem władzy górniczej. Wydanie takiego pozwolenia musi poprzedzić miejscowe dochodzenie; przepisy jazdy, zatwierdzone przez władzę górniczą, mają być w ramach za szkłem wywieszone tak w cechowni, jak też w jacie szybowej.

§. 63.

Dla jazdy robotników za pomocą siły maszyny, obowiązują każdorazowe szczegółowe przepisy dla jazdy linowej, wydane przez Starostwo górnicze w Krakowie dla wszystkich kopalń jego okręgu.

VIII.

O wywozie.

§. 64.

Otwory szybowe i podszybia muszą być w ten sposób urządzone, aby odbiór, zawieszanie i spuszczanie naczyń służących do wywozu, odbywały się bez żadnego niebezpieczństwa dla robotników tam zatrudnionych.

Połączenie naczynia służącego do wywozu z liną ma być takie, aby przypadkowe onychże rozłączenie było niemożebne.

Przystępy do szybów i podziemnych szybików muszą być, przy wywozie za pomocą kubłów, zaopatrzone w silny próg, wystający przynajmniej na 10 *cm*, o który zapinacze mogliby się oprzeć nogą; oprócz tego musi być dla tychże przybitą w odpowiedniem miejscu na przyrządzie wywozowym, względnie na szybowej oprawie, silna klamra do trzymania się ręką.

Do odbierania kubłów wywozowych mają zapinacze posługiwać się dostatecznie długimi hakami i nie wolno im przytem nachylać się do szybu.

§. 65.

Wszelkie przyrządy do wywozu, uruchomione parą, elektrycznością lub siłą zwierząt, muszą posiadać odpowiedni hamulec, za pomocą którego możnaby ich ruch w każdej chwili powstrzymać.

Kołowroty wywozowe (windy) należy zaopatrzyć na przystępie do szybu progiem, dalej sworzniami lub innym przyrządem do przytrzymywania, zaś przy większej nad 20 *m* głębokości szybu, mocnym hamulcem.

Te kołowroty należy też tak urządzić, aby wał nie mógł ani wyskoczyć, ani też wypaść przy ułamaniu się czopa. Podpory kołowrotu (storczyny) mają posiadać zatem odpowiednie wyżłobienia lub nasady, na które mógłby się oprzeć wał w razie ułamania się czopa.

Na końcach wała znajdować się ma przyrząd, zapobiegający zeskoczeniu liny na czopy.

Przy wywozie ręczną windą mogą być zatrudnieni tylko męzcy robotnicy.

§. 66.

Podczas trwania wywozu mają robotnicy, będący w kopalni, pozostawać w podszybiach.

Gdy wypadnie robota w samym szybie (pogłębianie etc.), to musi być urządzony schowek (warnia) dla ludzi w nim pracujących lub przynajmniej znajdować się dostatecznie mocne bono ochronne.

Podczas takich robót w samym szybie można wywozić tylko j e d n y m kubłem.

§. 67.

Naczynia służące do wywozu mogą być napełniane tylko po brzegi, a przy robotach w samym szybie, tylko do dwóch trzecich części ich wysokości.

§. 68.

Spuszczanie i wyciąganie jakichkolwiek przedmiotów ma się uskuteczniać tylko w skrzyniach, beczkach lub kubłach.

Wzbronionem jest surowo wrzucanie do szybu materyałów, jak stempli, desek, łat i t. d.; spuszczanie i wyciąganie takich materyałów w pętlicach może nastąpić za poprzedniem silnem zczepieniem ich mocnymi klamrami.

§. 69.

Wywóz w wozach na kolejkach żelaznych jest dozwolony przy spadku nieprzekraczającym stosunku 1 na 100.

W szybikach podziemnych wywóz musi się odbywać jedynie w naczyniach wywozowych na linie; z nadsięwłamów można także zrzucać urobek spustami; jednak musi tam znajdować się zupełnie bezpieczny przedział drabinowy.

We wszystkich innych chodnikach, posiadających spadek większy jak 1 na 100, jeżeli wywóz odbywa się w wozach po żelaznych kolejkach, musi być używaną odpowiadająca spadkowi tarcza bremzowa lub winda z hamulcem. Chodnik hamulcowy ma być w ten sposób urządzony, iżby w górnym jego końcu znajdował się automatyczny przyrząd do przytrzymywania, któryby w każdej chwili przeszkodził staczaniu się na dół wózków. Chodniki, służące do przechodu a łączące się z hamulcowymi chodnikami, mają być zamykane hakami. Dolny koniec hamulcowego chodnika ma być zabezpieczony tamą odskokową lub chodnikiem obchodowym.

W chodnikach przewozowych i przechodowych, których dno stoi pod wodą, musi znajdować się kładka z desek umocowana na podkładach.

IX.

O sygnałach w kopalni.

§. 70.

W każdym po nad 20 *m* głębokim szybie lub podziemnym szybiku, służącym do jazdy lub wywozu, musi być urządzona sygnalizacya, za pomocą której ludzie jadący lub będący w podszybiach z każdej głębokości i każdego czasu mogliby łatwo i wyraźnie porozumiewać się z ludźmi znajdującymi się na przystępach do szybów.

Przyrząd do sygnalizacyi musi być tak umieszczony, aby nie mógł być łatwo uszkodzonym przez zwykły ruch kopalniany; należy też o to się postarać, aby w wypadku nagłego oderwania się lub złamania aparatu sygnałowego (dzwonek, młotek i t. d.), części tegoż nie mogły wpaść do szybu.

§. 71.

A) Dla jazdy na linie w szybach i szybikach podziemnych przepisuje się następujące sygnały:

1. jedno dzwonienie oznacza: „stój!"
2. dwa dzwonienia oznaczają: „na dół!"
3. trzy dzwonienia oznaczają: „do góry!"

W szczególności dla jadącego w gurcie bezpieczeństwa oznaczają:

4. dwa dzwonienia szybko po sobie następujące: „popuścić gurt!"
5. dwa dzwonienia przedzielone pauzą: „lepiej naciągnąć gurt!"

B) Przy wywozie urobku oznacza:

1. jedno dzwonienie: „pełny kubeł do góry!"
2. trzy dzwonienia: „spuścić gurt!"
3. cztery dzwonienia: „rozmowa przez rury wentylacyjne!"
4. pięć dzwonień: „próżny kubeł do góry!"

Używanie innych sygnałów (dzwonień) do innych jeszcze porozumiewań się w kopalni jest dozwolone, o ile takowe nie kolidują z powyższymi sygnałami.

Przepisy sygnalizacyi mają być ogłoszone na tablicy przy każdym szybie zjazdowym i wywozowym.

§. 72.

Jeżeli na urządzenie linowego zjazdu (§§. 62. i 63.) potrzebne jest osobne zezwolenie władzy górniczej, to takowa ma też zbadać przyrządy do sygnalizacyi w dotyczących szybach, a przepisy sygnalizacyi podlegają wówczas zatwierdzeniu władzy górniczej.

§. 73.

Gdy hamulcowe chodniki posiadają taką długość, że wyraźne porozumiewanie się przez wołanie już jest niemożliwe, to należy urządzić przyrządy do sygnalizacyi, któreby dozwalały na porozumiewanie się w obie strony. Jazda w takich chodnikach jest tylko wówczas dozwoloną, gdy droga dla jazdy jest odpowiednio mocno zabezpieczoną od strony drogi hamulcowej.

X.

O innych środkach ostrożności przy ruchu kopalnianym i o odbudowie.

§. 74.

Wszystkie roboty kopalniane mają być wykonywane wedle ustalonych zasad techniki górniczej.

§. 75.

Każdy szyb, szybik podziemny, lub nadsięwłam, każdy chodnik, każde miejsce pracy i w ogóle każda przestrzeń w kopalni ma otrzymać odpowiednią oprawę.

Partye skał, grożące oderwaniem się od calizny, należy ostrożnie spuścić, a po dokonanej obudowie dotyczącego miejsca, ma się należycie podsadzić powstałe próżnie, aby zapobiedz zbieraniu się tam gazów.

§. 76.

W celu utrzymania dla każdego szybu potrzebnego filara bezpieczeństwa nie wolno prowadzić żadnej odbudowy w odległości 5 *m* od oprawy szybowej. Ten filar ochronny może być odbudowanym dopiero bezpośrednio przed opuszczeniem samego szybu.

Każdy szyb musi być tak wysoko po nad powierzchnię podniesiony, aby woda dzienna do niego przedostać się nie mogła, nawet podczas największego wylewu.

Do 20 *m* głębokości pod zamknięciem wody w szybie (§. 23.) nie wolno zakładać żadnych chodników.

§. 77.

Każdy przodek roboczy musi być obłożony przynajmniej jednym górnikiem i jednym wozakiem. Przy robotach w samym szybie i w nowo założonych chodnikach, nie dłuższych jak 2 *m*, jest dozwolone obłożenie tylko jednym robotnikiem.

Wyjeżdżający robotnicy mają powiadomić dozorcę ruchu o spostrzeżonych w kopalni niebezpieczeństwach, jakoteż o stanie ich przodków roboczych.

Przy zmianie ludzi na miejscu mają ci robotnicy w podobny sposób powiadomić zmieniających ich towarzyszy, o takich spostrzeżeniach.

§. 78.

Jeżeli przy ruchu kopalni zachodzi niebezpieczeństwo erupcyi gazów, oleju skalnego lub wosku ziemnego, niemniej gdy ruch kopalniany nie porusza się więcej w nietkniętem polu, a zachodzi obawa, że się natrafi na wyrobiska, w których wedle zrobionego doświadczenia zawsze gromadzą się gazy wybuchowe lub woda kopalniana z gazami siarkowodorowymi, natenczas kierownik ruchu ma obowiązek zarządzić, aby w dotyczących przodkach w ten sposób podwiercano, by czoło było zawsze na 2 metry podwiercone. To polecenie ma być równocześnie wpisane do księgi objazdów.

§. 79.

Odbudowa musi być prowadzoną tylko z gęstą podsadzką, a ta ma bezpośrednio postępować za odbudową.

Na granicy każdego pola odbudowy, należącego do jednego kompleksu szybów (§. 16., ustęp 1.), musi być pozostawiony przynajmniej 1 *m* gruby filar bezpieczeństwa, aby zapobiegał przejściu wydarzyć się mogącej eksplozyi powietrza wybuchowego do sąsiednich pól odbudowy.

Przy szybach będących już w ruchu (§. 16., ustęp 4.) należy pozostawić filar bezpieczeństwa o takiej samej grubości na granicy tego zgłoszonego terenu kopalnianego, na którym znajdują się te szyby.

Jakiekolwiek naruszenie filara bezpieczeństwa jest bezwarunkowo zakazane.

§. 80.

W razie nieszczęśliwego wypadku ma dozorca ruchu natychmiast powiadomić o tem kierownika ruchu lub jego zastępcę.

Należy w odpowiedni sposób postarać się, aby urzędnicy ruchu i dozorcy ruchu byli pouczeni w niesieniu pierwszej pomocy w razie nieszczęśliwego wypadku; w kancelaryach ruchu ma się też przechowywać odpowiednio urządzone skrzynki z opatrunkami, dla niesienia pierwszej pomocy.

§. 81.

W takich przypadkach, gdy dla szczególnych stosunków okaże się to ze względów bezpieczeństwa rzeczą niezbędnie konieczną, Starostwo górnicze

zastrzega sobie możność zezwalania na wyjątki od poszczególnych postanowień niniejszych przepisów górniczo-policyjnych.

XI.

Postanowienia karne.

§. 82.

Przekroczenia niniejszych przepisów będą karane grzywną od 5 do 100 złr., a w razie powtórnym do 200 złr. (§. 47. naftowej ustawy krajowej).

XII.

Postanowienia końcowe.

§. 83.

Te przepisy górniczo-policyjne, o ile w poszczególnych paragrafach tychże co innego nie postanowiono, wchodzą w życie z upływem trzech miesięcy od dnia, w którym zostały ogłoszone w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi, wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Z tą chwilą dla kopalń wosku ziemnego w Galicyi tracą moc obowiązującą tutejsze górniczo-policyjne przepisy z 13. Marca 1886, Nr. 47. Dz. ust. i rozp. kraj. dla Galicyi, dalej tutejsze górniczo-policyjne rozporządzenie z 7. Kwietnia 1894, Nr. 44. Dz. ust. i rozporządzeń krajowych dla Galicyi, wreszcie tutejsze górniczo-policyjne rozporządzenie z 22. Marca 1897, Nr. 16. Dz. ust. i rozp. kraj. dla Galicyi.

Z c. k. Starostwa górniczego.

W Krakowie, dnia 16. Września 1897.

C. k. Starosta górniczy:
Wachtel w. r.

S p i s.

I. O robotnikach, kierownikach ruchu i dozorcach ruchu.
1. o robotnikach . . . . §§. 1— 5
2. o kierownikach ruchu i dozorcach ruchu . . . §§. 6— 9
II. O powierzchni . . . . §§. 10—19
III. O ściąganiu wód . . . . §§. 20—24
IV. O przewietrzaniu . . . . §§. 25—40
a) przy ssącej wentylacyi . . . . §§. 36, 37
b) przy dmącej wentylacyi . . . . §§. 38—40
V. O oświetlaniu . . . . §§. 41—52
VI. O robocie strzelanej . . . . §. 53
VII. O jeździe . . . . §§. 54—63
VIII. O wywozie . . . . §§. 64—69
IX. O sygnałach w kopalni . . . . §§. 70—73
X. O innych środkach ostrożności przy ruchu kopalnianym i o odbudowie . . . . §§. 74—81
XI. Postanowienia karne . . . . §. 82
XII. Postanowienia końcowe . . . . §. 83.

Nr. 66.

Ogłoszenie

c. k. Starostwa górniczego w Krakowie, z dnia 22. Września 1897, L. 2522.

Odnośnie do ogłoszeń z dnia 12. Lipca 1895, L. 1192, Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 59. i z dnia 18. Czerwca 1896 L. 1933, Dz. ust. i rozp. kraj Nr. 46, c. k. Starostwo górnicze w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem we Lwowie, utrzymując wskutek ponownej prośby Magistratu miasta Krakowa de praes. 29. Czerwca 1897 nadal rejon ochronny dla wody źródlanej w Regulicach, przedłuża termin do rozpoczęcia budowy wodociągu dla miasta Krakowa z tych źródeł do 1. Lipca 1898 pod rygorem w powyższych ogłoszeniach oznaczonym.

Z c. k. Starostwa górniczego.

W Krakowie, dnia 22. Września 1897.

C. k. Starosta górniczy:
Wachtel w. r.